

Nekoliko sačuvanih kantuala iz samostana Provincije sv. Ladislava u 18. stoljeću

Paškal Cvekan

Za vrednovanje muzičkog blaga na području Slavonije poslije oslobođenja od turske vlasti, kad se u 18. stoljeću započeo iznova razvijati vjerski život u katoličkim župama i u franjevačkim samostanima, potrebno je takvo blago najprije otkriti i sadržajno opisati, da se onda stručnjaci crkvene glazbe mogu njime pozabaviti, ispitati ga i procijeniti.

Bavljenjem arhivske građe samostana Ladislavske franjevačke provincije, koja je osnovana 1661. sa sjedištem u Zagrebu, a pripadali su joj samostani na području ondašnje Slavonije: Zagreb, Krapina, Križevci, Ivanić, Remetinec, Varaždin, Koprivnica i Virovitica, Čakovec u Međimurju, Ormož u Štajerskoj, a Kostajnica i Hrastovica u Hrvatskoj, te ovi samostani u Mađarskoj: Kanjiža, Segest, Atad, Siget, Pećuh, Sikloš i Marija Gyud, naišao sam na sačuvane, rukom pisane Kantuale u Čakovcu, Krapini, Križevcima i Remetincu. Našao sam i jednog franjevca-svećenika Potočnik o. Konrada, koji je po odredbi provincijske uprave Provincije Svetog Ladislava bio zadužen kao službeni pisac nota, a bio je 24 godine svoga svećeništva orguljaš u mnogim samostanima. Čakovečki samostanski Kantual je njegovo prepisivačko djelo — izvorno. Zbog toga sam donio i cijeli tok života ovog vrijednog orguljaša i pisca nota.

Sva četiri Kantuala opisao sam formalno i sadržajno. Možda će se u gore spomenutim samostanima još po neki naći. Upozoravam da današnji slavonski samostani od Cernika, Broda, Požege, Našica do Zemuna, pripadaju 18. stoljeću Kapistranskoj provinciji i sačinjavaju svoju cjelinu. Tu sam našao u Slav. Brodu iz đakovačkog samostana i Kantual i orguljašku pratnju.

1. Kantual za samostan u Čakovcu

Kantual, rukom pisan, u kožu uvezan, 46x32,5 cm, samostanska knjižnica u Čakovcu, signatura VII Sg I, 1735. godine.

Na prvoj stranici piše:

Index Sacrorum Choralium Per Fratrem Conradum Potochnik Provinciale Franciscano-Ladislavianae Sacerdotem Conscriptorum

Anno 1735.

Taj indeks navodi sadržaj Kantuala ovim redom:	
Zagrebiense majus	1. stranica
Zagrebiense minus	17. "
Varasdinense majus	22. "
Varasdinense minus	39. "
Ormosdinense majus	45. "
Ormosdinense minus	56. "
Crisiense	62. "
Remeticense majus	72. "

Remeticense minus	81. stranica
Crapinense	85. "
Ivanichense	97. "
Caproncense	106. "
Chaktornense	118. "
Quinque Ecclesiense	127. "
Sigetense	140. "
Verochense	153. "
Canisiense	164. "
Sicolosiense	174. "
Hrastoviczense	183. "
Costaniczense	194. "
Segusidiense	206. "
Attadiense	219. "
Requiem Chorale	231. "
Prosa adventualis	242. "
Prosa de SS̄mo Nomine Jesu	243. "
Prosa Pashalis	245. "
Prosa Pantecostalis	247. "
Prosa in solemnitare SS̄mi Corporis Christi	248. "
Prosa in festo S. P. N. Francisci	250. "
Motteta aplicabilis cuilibet Sancto	252. "
Motteta de S. Capistrano applicabilis etiam cuilibet sancto	253. "
Motteta Tit. Pia Corda — applicabilis Mariae Virginis aliisque Sanctis	255. "
Motteta Tit. Alma Parens B. Mariae Virginis	260. "
Motteta Dignare me ete de B. Mariae Virgins	262. "
Motteta de Spiritu Sancto	264. "
Motteta pro festo SS̄nis Nominis Jesu	266. "
Motteta pro Dominicis diebus	269. "
Motteta in Dedicatione Ecclesiae	271. "
Motteta de Sctis Apostolis	274. "
Cantilenae diversae pro tempore	277. "
Ehofobi	312. "

Ovaj Kantual bi mogao poslužiti kao osnovica za istraživanje i uspoređivanje ostalih sačuvanih Kantuala Ladislavske provincije.

2. Kantual za samostan u Krapini

To je knjiga 45x32 cm u kožu uvezana, bez naslova i bez naslovne stranice, a ima 266 stranica. Na čvrstom, bijelom papiru ista je ruka iscrtala linije za note i napisala note. Čitava knjiga Kantuala ima ispisanu melodiju u gornjem crtolju a ispod teksta generalbas kao smjernicu sviraču orgulja za pratnju.

Sadržaj tog Kantuala su latinske Mise od 1—220. stranice, zatim neki koralni dijelovi za advenat — prosa adventualis 221. do 246. i od 246. do 266. Arriae variae — njih 24.

Oznaka Majus uz neke Mise znači da je tekst Glorae i Credo čitav, a oznaka Minus znači da je tekst Glorae i Credo skraćen.

Latinske Mise:

1. Sacrum Zagrebiense Majus	1—14.	str.
2. Sacrum Zagrebiense Minus	15—20.	"
3. Sacrum Varasdiense Maius (Vulgo: B. Andreae de Comitibus)	20—35.	"
4. Sacrum Varasdiense Minus	36—42.	"
5. Sacrum Crisiense Maius	42—51.	"
6. Sacrum Crisiense Minus	51—72.	"
7. Sacrum Remeticenese Maius	58—65.	"
8. Sacrum Remeticenese Minus	66—70.	"
9. Sacrum Crapinense	70—81.	"
10. Sicrum Ivanichense	81—90.	"
11. Sacrum Ormosdienese Maius	90—99.	"
12. Sacrum Ormosdinense Minus	100—105.	"
13. Sacrum Caprocense	106—116.	"
14. Sacrum Chaktornense	116—123.	"
15. Sacrum Quinque Ecclesiense	124—135.	"
16. Sacrum Sigettanum	135—147.	"
17. Sacrum Veroczense	147—157.	"
18. Sacrum Canisiense	158—166.	"
19. Sacrum Siklosiense	167—174.	"
20. Sacrum Hrastoviczense	175—184.	"
21. Sacrum Costaniczense	184—193.	"
22. Sacrum Segusdiense	194—216.	"

Dva lista nedostaju 217—220. "

1. Piosa Adventualis Mittit ad Virginem non quaevis Angelum (solo i kor)	221.	str.
2. Sequentia tempore Paschali (solo i kor)	222.	str.
3. Sequentia pro festo Pentecostes (solo i kor)	223.	"
4. Prosa pro Festo Corporis Christi (solo i kor)	224.	str.
5. Motteta B. Virginis Mariae vel alii Sanctis applicabilis: Pia corda plaudite (solo i kor)	226.	str.
6. Pro dedicatione O quam metuendus est locus iste (solo i kor)	231.	str.
7. Commune Apostolorum In omnem terram exivit sonus eorum (solo i kor)	234.	str.
8. De commune Confessorum Quis est hic triumptator	236.	str.
9. De B. V. Maria a) Alma Parens Redemptoris Virgo Mater Salvatoris (solo i kor)	239.	str.
b) Dignare me laudare Virgo saerata	241.	str.
10. De Spiritu Sancto Veni Sanctae Spiritus (solo i kor)	244.	str.

Sequuntur Ariae variae 246. str.

Aria prima: Jesu dilecte amo te	246.	"
Aria 2-da: Ah, dilecte quo abiisti	247.	"
Aria 3-tia: O Deus amo te	248.	"
Aria 4-ta: O, Amor quo vocas?	248.	"
Aria 5-ta: Fuge, fuge falax munde	249.	"
Aria 6-ta: Cor meum propera, festina cor	250.	"
Aria 7-ma: Fons amoris Jesu pie	251.	"
Aria 8-va: Eja cor meum eu!	252.	"
Aria 9-na: O mira res, o terrea frons!	253.	"
Aria 10-ma: Dilecte Jesu mi	254.	"
Aria 11-ma: Celsa celsa sors mundana	255.	"
Aria 12-ma: Quo me vertam? quo inquiram	255.	"
Aria 13-ma: Huc caelestes advolate	256.	"
Aria 14-ma: Fons amoris Jesu pie	257.	"
Aria 15-ta: Pie Jesu quid fecisti?	258.	"
Aria 16-ta: Datum mundi vanitati	259.	"
Aria 17-ma: Savle Deus, amor meus	260.	"
Aria 18-ma: Huc caelestes advolate	260.	"
Aria 19-ma: Jesu mentis laetia	261.	"
Aria 20-ma: Celsa celsa sors mundana	262.	"
Aria 21-ma: Quid arma? quid vires?	263.	"
Aria 22-da: Bone Jesu! quo me vocas	264.	"
Aria 23-tia: Amor, Amor mea vita	266.	"
Aria 24-ta: Amor meus audi me Jesu me amantem	266.	"

Tu Kantual svršava, ali je vidljivo, da je bilo još stranica, koje su izvađene.

Pisac je nepoznat. Možda o. Konrad Potočnik, koji je bio zadužen za pisanje kantuala za pojedine samostane u Provinciji sv. Ladislava.

3. Kantual samostana u Križevcima

Ima oblik knjige 32×22 cm, tvrdih korica uvezanih u kožu i dobro je ušćuvan. Sadrži samo Mise i na koncu jednu pjesmu u čast Majci Božjoj. Ima 364 stranice, a deset stranica je istrgnuto. Na bijelom i čvrstom papiru ista je ruka napravila crtovlje i napisala note i tekst. Melodije su u gornjem crtovlju, ispod latinski tekst Misa, a u crtovlju ispod generalbas za orguljaša, koji je pratio pjevanje. Crtovlje ima pet crta. Za melodije je upotrebljen c-ključ, a za pratnju f-ključ. Pisac nepoznat. Vjerojatno o. Konrad Potočnik, koji je službovao u Križevcima kao orguljaš 1715. i 1719.

Sadržaj Kantuala:

1. Sacrum SS. Trinitatis	1.	str.
2. Sacrum B. V. Mariae	22.	"
3. Sacrum Matris Dolorosae	38.	"
4. Sacrum S. Michaelis et Angelorum	55.	"
5. Missa S. Joań. Bapt.	71.	"
6. Sacrum S. Josephi seu Aquilinum	97.	"
7. Sacrum S. Leopoldi seu Caesareum	109.	"
8. Sacrum Apostolorum	125.	"
9. Sacrum S. Bernardi, Suspirantis affectuum	140.	"
10. Sacrum S. Pris N. Francisci Seraphici	156.	"
11. Missa S. Antonii Paduani	171.	"
12. Missa S. Bonaventurae Eppi et Cardis	184.	"
13. Missa S. Ludovici Epp	198.	"
14. Missa S. Bernardini	213.	"
15. Missa S. Petri de Alcantara	228.	"
16. Missa S. Joannis Capistrani, Sequere me, dicta	245.	"
17. Missa S. Didaci	259.	"
18. Sacrum Domini Joannis Sebeglich S. Ladislai	272.	"
19. Sacrum Caecilianum (nepotpuna — prekinuta kod Sanctus na 308. str. i manjka 8 stranica)	282.	"
20. Missa — nepoznata naslova, počinje s Gloria	317.	"
21. Missa — bez naslova	327.	"
22. Sacrum Polonicum (u Gloriji manjka jedan list)	335.	"
23. Missa — bez naslova	342.	"
24. Stella coeli extirpavit	363—364.	"

Po slovu R na posljednjoj stranici zaključujem da je za *Requiem* i ostale pjesme postojao drugi Kantual, koji se nije očuvao.

Kantual se čuva u Arhivu virovitičkog samostana.

4. Kantual u virovitičkom samostanu

Ima oblik knjige 34×23 cm, uvezan je u tvrde korice obložene kožom, a ima 338 stranica. Crtovlje, note i tekst napisani crnilom, ali ne od istog pisca. Nije tako lijep i uredan kao Kantuali u Čakovcu, Krapini i Križevcima. Nalazi se u Arhivu virovitičkog samostana pod oznakom Sf.

Melodija je pisana u ključu c, a pratnja u ključu f i u generalbasu. Latinski tekst je između crtovlja s melodijom i crtovlja s pratnjom.

Na korici s prednje strane — gore — utisnuta su velika slova: F. A. SC. M. i godina 1736. Na prvoj stranici u Kantualu stoji napisano: Pro Choro Conventus Veroczensis.

Sadrži: Mise (od 1—179. str.), Moteta pro omni tempore (180.—220. str.), Litanije Lauretanske (222.—268.), različite latinske pjesme (268.—311.) i Ariae de Beatissima Virgine Maria (314.—338. stranice).

Mise:

1. Missa S. Teresiae	1. str.
2. Missa S. Maximiani	11. "
3. Sacrum S. Caeciliae	21. "
4. Sacrum S. Antonii	31. "
5. Sacrum S. Bonaventurae	43. "
6. Sacrum S. Wenceslai	57. "
7. Sacrum SS. Martyrum Danielis et Sociorum Ordinis S. P. N. Francisci	69. "
8. Sacrum S. Dominici	83. "
9. Sacrum B. Matris Dolorosae	95. "

Sequuntur Sacra Solemniora

10. Sacrum S. Capistrani	107. str.
11. Sacrum S. Andreae de Comitibus (Varaždinska Maius)	128. "
12. Sacrum Joannis Nepomuceni	146. "
13. Sacrum B. M. Imaculatae Conceptae Requiem	159. " 172—179. "

Motetta pro omni tempore

1. Gaude jubila anima mea	180—182. str.
2. Alleluja	183. "
3. Alma Redemptoris Mater	
4. Alma Redemptoris Mater	204—207. "
5. Alma Redemptoris Mater	
6. Ave Regina coelorum	
7. Ave Regina coelorum	208—211. "
8. Ave Regina coelorum	
9. Stella coeli extirpavit	213. "
10. Regina coeli laetare	
11. Regina coeli laetare	214—216. "
12. Salve Regina	
13. Salve Regina	216—220. "

Litanije Lauretanske

1. Lytaniae Lauret.	
2. Lytaniae Lauret.	222—227. str.
3. Lytaniae Dominicales	
4. Lytaniae Dominicales	228—233. "
5. Lyt. sub titulo refugium	234. "
6. Lyt. sub titulo Regina Angelorum	236—237. "
7. do 19. Lytaniae Lauret.	238—268. "

Različite pjesme

1. Salutatis Hostia	268. str.
2. Tota pulchra es Maria	
3. Tota pulchra es Maria	270—275. "
4. Ave Maria gratia plena	275. "
5. Tota pulchra es Maria	
6. Tota pulchra es Maria	276—279. "
7. Salve Regina	287—288. "
8. Alma parens Redemptoris	288—289. "
1. Njemačka pjesma	
2. Njemačka pjesma	290—294. "
3. Sv. Antunu (njemački tekst)	296—297. "
9. Quo me Deus amore	298—299. "
10. Tota pulchra es Maria	300—301. "
Četiri lista izrezana Lytaniae lauret.	303. "

Aria a canto solo

Quando tandem dilecte Jesu	304. str.
<i>De sanctissimo Sacramento</i>	
Huc fideles venite	307—309. "
Aria de Veni amor (nepotpuno)	310. "
Tantum ergo (2) (druga ruka)	311. "
stranice: 312—313 prazne.	

Aria de Beatissima Virgine Maria

1. Maria gustum sentio	314—315. str.
2. Aria de Beata Dei Genitrice in coelos assumpta »Quam vis sciam quod Mariam«	316—317. "
3. O du Frau der ganzen Erden De Deipara Virgine Maria	318—321. "
4. Salve Virgo gloriosa	321. "
5. Aria de Imaculata Virgine Maria Dich Maria	322—325. "
6. Aria de Spiritu Sancto a canto Veni coelo veni flama	325. "
7. Aria de Sanctissimo Sacramento Adoro Te devote	326—327. "
8. Aria alia de Sanctissimo Sacramento Quo me Deus amore	328—330. "
9. Tota pulchra es Maria	330—331. "
10. Marijanske pjesme njemačke	332—338. "

5. *Potocsnik (Potočnik) o. Konrad*, štajerac je iz Ljubljane. Rodio se 4. 10. 1687., krsno mu je ime Franjo, a majka mu se prezivala Flohar. Obučen je u Ormožu 20. 11. 1707., a zavjetovan 20. 11. 1708. također u Ormožu. Studirao je u Zagrebu od 1708—1712, gdje je 3. travnja 1712. služio Mladu misu.

Službovao je:

1713.— u Ivaniću kao orguljaš
 1714.— u Remetincu kao orguljaš
 1715.— u Križevcima kao orguljaš
 1716.— u Ormožu kao orguljaš
 1717—18. u Ivaniću kao orguljaš
 1719.— u Križevcima kao orguljaš
 1720.— u Koprivnici kao orguljaš
 1721.— u Čakovcu kao orguljaš
 1722.— u Virovitici kao orguljaš
 1723.— u Koprivnici kao orguljaš
 1724—25.— u Zagrebu kao »conscriptor Musical. choralium«
 1726—28.— u Virovitici kao orguljaš
 1729—30.— u Virovitici kao orguljaš
 1731—37.— u Ormožu kao »Scripitor choralium«

Umro je 20. 10. 1737. u Ormožu.

Potočnik je službeno bio određen da piše note — tj. kantuale za upotrebu u pojedinim samostanskim crkvama Ladislavske provincije. Tu zadaću mu je uprava Provincije povjerila od 1724—1725. kad je službovao u Zagrebu, a posebno od 1731—1737. kad je službovao u Ormožu. Kantual za samostansku crkvu u Čakovcu svjedoči da je Potočnik 1735. godine napisao taj Kantual u Ormožu. Vjerojatno i krapinski, a možda i križevački. Kako je preko 20 godina vršio službu orguljaša, vjerojatno su njegove pratnje za orgulje u tim Kantualima.